

ARAŞTIRMA

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
DÖNEM I, II VE III. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
DOKTOR KAVRAMINA İLİŞKİN İLERİ SÜRDÜKLERİ METAFORLAR**

**Metaphors Put Forward By Medical Faculty Grade I, II And III Students Of
Pamukkale University Concerning The Concept “Doctor”**

Hülya Aybek¹, Ilgaz Akdoğan², Şükran Tok³, Türkay Nuri Tok⁴

¹Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya AD

²Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi AD

³Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

⁴Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği AD

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada tıp fakültesi öğrencilerinin doktor kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmak, üretilen metaforları ortak amaç ve özelliklerine göre gruplar altında değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Tıp fakültesi Dönem I, II ve III. sınıf öğrencilerinden doktor kavramına ilişkin metaforlarını yazmaları istenmiştir.

Bulgular: Anket değerlendirmeleri sonucunda 74 adet ortak metafor üretilmiş ve bu metaforların değerlendirilmesi sonucunda metaforlar 5 kategori altında sınıflandırılmıştır.

Sonuç: Doktor adaylarının ürettikleri metaforların doktorun temel görevleri, meslek hayatının yoruculuğu ve insan olarak doktordan hasta gözüyle beklenen kişisel özelliklerin üzerinde yoğunlaştığı gözlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Tıp öğrencisi, metafor, doktor

ABSTRACT

Aim of the study: The present study aims to explore medical faculty students' perceptions regarding the concept “doctor” through metaphors and to evaluate and classify commonly used metaphors in terms of common objectives and characteristics.

Method: Grade I, II and III students of medical faculty were asked to write about metaphors regarding the concept “doctor”.

Results: The results of the questionnaire show that there are 74 metaphors used by the students and the metaphors are classified under five categories after the evaluation.

Discussion: The results reveal that most of the metaphors used by medical faculty students concerns basic tasks of the doctor, the intensity of their professional lives and their personal characteristics expected by their patients.

Key words: Medical students, metaphor, doctor

İletişim Adresi: Doç. Dr. Hülya Aybek

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Biyokimya AD, Morfoloji Binası, Kınıklı, Denizli

Tel: 0 532 5069620 Mail: haybek@pau.edu.tr

GİRİŞ

Metafor kelimesi; Türk Dil Kurumu sözlüğünde mecaz olarak tanımlanmaktadır. Mecaz ise ; 1. Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz. 2. Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor olarak açıklanmaktadır (1).

Metafor tanımı bir kavram, olgu veya olayın başka bir kavram, olgu veya olaya benzetilerek açıklanması olarak da açıklanabilir (2). Metaforların temel işlevleri, çok sayıda verinin, bilginin yakalanması, yorumlanması, nakledilmesi ve belirsizlikle başa çıkmadaki yararlıdır (3). Metafor tanımının gerçekleşmesi için olmazsa olmaz üç temel öge tanımlanmıştır (4):1. metaforun konusu, 2. metaforun kaynağı, 3. metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler. ‘Öğretmen rehberdir’ metaforunu bu bağlamda değerlendirdiğimizde; öğretmen metaforun kaynağı, rehber ise metaforun konusudur. Rehber nasıl yolcuya yol gösterici ve bilmediği konularda bilgi kaynağı ise öğretmenin de öğrenciye eğitim süresince yol gösterici ve bilgi kaynağı olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Metafor tanımlamaları sıklıkla eğitim ve kültür değişimi alanındaki çalışmalarda uygulanmıştır (5). Öğretmen kavramı ile ilgili metafor çalışmalarına literatürlerde sıkça rastlanılmaktadır. Metaforların çağdaş eğitim yöntemleri yerine geleneksel eğitim teorileri etrafında yoğunlaştığı ve bunun altta yatan sebebinin öğretmenlerin kendi eğitimlerinde kullanılan yöntemleri öğretmenlikleri süresince de uygulamalarının olduğu belirtilmiştir(6). Bu çalışmalar sonucunda çok bilen insan tanımı yerine bilgiye nasıl ve nereden ulaşabileceğini bilen insan tanımının aldığı günümüzde öğretmenlerin öğrenciler gözünde hala bilgi kaynağı olarak görülmesi yine geleneksel eğitim yöntemlerine dayandırılmaktadır (7, 8). Bu bağlamda metaforlar bizim durumları ve olayları algıladığımız yolu etkilediği için gerçekleri yeniden tanımlamak ve problem durumlarını yeniden kavramsallaştırmayı teşvik etmek için kullanılabilir (9, 3).

Eğitim alanında sıkça öğretmen kavramında metafor araştırmalarına rastlanmasına rağmen, sağlık alanındaki çalışmalar hasta-doktor ilişkisi ve sağlık politikaları üzerine yoğunlaşmaktadır (10). Buna karşın literatürde doktor kavramına ilişkin metafor çalışmasına rastlanamamıştır. En önemli algı araçlarından biri olarak metaforları araştırmak, öğretmenlerin sınıfta sahip olduğu roller, öğrenciler ve eğitimle ilgili inanç ve varsayımlarının altında yatanları ortaya çıkarmak için nasıl önemliyse, Tıp öğrencilerinin doktor kavramına ilişkin metaforları, mesleği nasıl algıladıklarını anlamak açısından yararlı olacaktır. Bu nedenden dolayı bu çalışmada doktor adaylarının doktor kavramına ilişkin algılarını

metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmak, üretilen metaforları ortak amaç ve özelliklerine göre gruplar altında değerlendirmek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırma 20011-2012 eğitim öğretim yılında Pamukkale üniversitesi Tıp fakültesi Dönem I, II ve III. Sınıftan toplam 216 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencinin cinsiyet, yaş ve tıp fakültesini seçme nedenlerinin sorgulandığı anket formlarında öğrencilerden doktor kavramına ilişkin metafor üretmesi istenmiştir. Anket formlarının değerlendirilmeleri sonucu Dönem I' den 72 (42 Kız, 30 Erkek), Dönem II' den 36 (26 Kız, 10 Erkek), Dönem III' den 34 (22 Kız, 12 Erkek) toplam 142 öğrencinin verileri çalışmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Öğrencilerin metafor algılarını harekete geçirmek amacı ile onlara metafor olgusu ile ilgili açıklamalar yapıp, örnekler bulunan anket kağıtlarında ‘doktor..... gibidir; çünkü ..... cümlesini tamamlamaları istendi. Anket formlarında yaş, cinsiyet, tıp fakültesini seçme nedeni de sorgulandı. Toplanan anket formları çalışmanın veri kaynağını oluşturdu.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Hazırlanan anket formu toplam 216 öğrenciye uygulandı. Anket formları toplanıp incelendiğinde anket formlarının ancak 188 tanesinde metafor yazıldığı tespit edildi. 28 tane anket formu metafor kısmı boş bırakıldığı için değerlendirmeye alınmadı. Diğer anket formlarındaki metaforlar konu, kapsam ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişki bakımından tek tek değerlendirildi. Metaforlardan 46 öğrencinin belirttiği metafor birden çok fikri ele aldığı, mantıksal dayanağı olmadığı yada birden çok benzetme yaptığından dolayı değerlendirme dışı bırakıldı. Örneğin ‘doktor dondurma gibidir çünkü erise bile her zaman tatlıdır’ şeklindeki ifade de metaforun kaynağı (dondurma) belli olmasına rağmen metaforun hangi mantıksal gerekçeye dayalı olarak ileri sürüldüğü açıkça belli değildir. Ayrıca bu ifadenin doktor kavramının anlaşılmasına herhangi bir katkı sağlamayacağı da görülmektedir. Geriye kalan 142 adet metafor alfabetik olarak sıralandığında 74 tane ortak metafor üretildiği bulundu. Her bir metaforu belirten öğrenci sayısı ve yüzdesi hesaplandı. Metaforlar mantıksal dayanakları ve ileri sürülen nedenlerine göre tek tek analiz edilerek belli kategoriler altında sınıflandırıldı. Belli kategoriler altında toplanan metaforların sayıları ve yüzdeleri hesaplandı.

Miles & Huberman'ın (11) güvenilirlik çalışmasını gerçekleştirmek amacı ile alan uzmanı farklı bir araştırmacıdan, aynı metaforları hiçbir metafor dışarıda bırakılmayacak biçimde kavramsal kategorileri ile eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanın yapmış olduğu eşleştirmeler araştırmacıların yapmış olduğu eşleştirmeler ile karşılaştırılmıştır. Uzman Hızır metaforunu 'Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor' kategorisi yerine 'Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor' kategorisine ve Mesih metaforunu 'Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor' metaforu yerine 'Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor' kategorisiyle eşleştirmiştir. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği $Güvenirlik = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}}$ formülü kullanılarak hesaplandığında $Güvenirlik = \frac{72}{72+2} = 0.97$ olarak bulundu. Yazarlara göre % 90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen bir güvenilirlik sağlanacağı dikkate alındığında, çalışmaya özgü olarak gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında %97 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlanmış olması çalışmanın güvenilirliği açısından yeterli görülmektedir.

BULGULAR

Anket değerlendirmeleri sonucunda 142 geçerli metafordan, 74 adet ortak metafor üretilmiştir. Alfabetik sıraya göre sıralanmış metaforları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1: Doktor kavramına ilişkin geliştirilen metaforlar ve onları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi (alfabetik sıra ile)							
Metafor Kodu	Metafor Adı	Metaforu yazan öğrenci		Metafor Kodu	Metafor Adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	yüzdesi (%)			sayısı	yüzdesi (%)
1	ağaç	7	4.9	38	koroner damar	1	0.7
2	amele	3	2.1	39	köpek	1	0.7
3	anne	14	9.9	40	kurtarıcı	1	0.7
4	aracı	1	0.7	41	lokman	1	0.7
5	aşı	2	1.4	42	maratoncu	1	0.7
6	ateş	1	0.7	43	medyum	1	0.7

7	ay	2	1.4	44	melek	2	1.4
8	ayna	2	1.4	45	merhamet	1	0.7
9	bahar	1	0.7	46	merhem	3	2,1
10	balon	1	0.7	47	mesih	1	0.7
11	bataklık	1	0.7	48	mevlevi	1	0.7
12	bıçak	1	0.7	49	mucize	1	0.7
13	bulut	1	0.7	50	mum	4	2,8
14	can simidi	2	1.4	51	nefes	2	1,4
15	deniz	4	2.8	52	orman	1	0.7
16	derman	1	0.7	53	ot	1	0.7
17	dost	1	0.7	54	öğretmen	1	0.7
18	ebeveyn	1	0.7	55	patlamayan balon	1	0.7
19	emektar	1	0.7	56	sabır taşı	1	0.7
20	eşek	1	0.7	57	sabun	1	0.7
21	fener	1	0.7	58	sanatçı	1	0.7
22	güneş	4	2.8	59	sarımsak	1	0.7
23	hava yastığı	1	0.7	60	sözlük	1	0.7
24	hızır	2	1.4	61	su	7	4,9
25	hiperaktif çocuk	1	0.7	62	şarkıcı	1	0.7
26	ışık	1	0.7	63	şifacı	1	0.7
27	iğne	1	0.7	64	tamirci	2	1,4
28	ilaç	10	7	65	tanrı	4	2,8
29	inek	2	1.4	66	terzi	1	0.7
30	insan mühendisi	1	0.7	67	toprak	1	0.7
31	kadavra	1	0.7	68	tükenmez kalem	1	0.7
32	kahraman	6	4.2	69	uzanan el	2	1,4
33	kasap	1	0.7	70	vasıta	1	0.7
34	kaya	1	0.7	71	yeni doğan bir çocuk	1	0.7

35	kıyafet	1	0.7	72	yıldız	3	2,1
36	kibrit	1	0.7	73	yumurtlayan tavuk	1	0.7
37	kitap	2	1.4	74	yürüyen merdiven	1	0.7

Doktor kavramına ilişkin üretilen metaforları gruplandırmak amacı ile öğrenciler tarafından belirtilen gerekçe ve mantıksal dayanaklar dikkatli bir şekilde değerlendirildi. Bazı metaforlar kolaylıkla sınıflandırılırken bazılarının sınıflandırılmasında metaforların gerekçe ve nedenlerinin değerlendirilmesi yardımcı oldu. Değerlendirme sonucunda metaforlar 5 kategori altında sınıflandırıldı. Tablo 2’de oluşturulan 5 kategori ve bu grupta yer alan metaforların toplu sayıları verilmektedir. Metaforların en çok (%38) ‘Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor’ kategorisinde toplandığı, 2. sırada ise (%33) ‘Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor’ kategorisinde bulunduğu görülmektedir. Diğer kategoriler ise yaklaşık öğrenci sayıları ile temsil edilmektedir.

Tablo 2: Tıp öğrencilerinin doktor kavramına ilişkin metaforların sınıflandırıldığı kategoriler	
Metaforların toplandığı kategoriler	Kategorilerde bulunan metafor sayısı ve yüzdesi (%)
Bilgi kaynağı olarak doktor	22 (15)
Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor	35 (25)
Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor	38 (27)
Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor	25 (18)
Meslek hayatı boyunca çok çalışan, yıpranan, kendisini sürekli yenileyen olarak doktor	22 (15)

Bilgi kaynağı olarak doktor kategorisini oluşturan metaforların adı, kodu ve bu metaforları oluşturan öğrenci sayısı ve yüzdesi tablo 3’de verilmektedir. Bilgi kaynağı olarak doktor kategorisinde toplam 12 adet metafor 22 öğrenci ile temsil edilmektedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar arasında en çok deniz (%18.2) , güneş (%18.2) ve yıldız (%13.6) metaforu bulunmaktadır. ‘Doktor deniz gibidir, çünkü; öğrendikleri ve öğrenecekleri hiçbir zaman bitmez. Sürekli kendini geliştirmesi gerekir.’ ‘Doktor deniz gibidir, çünkü; her zaman hastasına sonsuz bilgisini ve sevgisini verir’. ‘Doktor deniz gibidir, çünkü; dalgalarını götürdüğü sahili bilgileriyle temizler, sonsuzdur’. ‘Doktor güneş gibidir çünkü; insanları tedavi ederken bilgisi hiç bitmez’. ‘Doktor güneş gibidir çünkü; insanları bilgileri ışığında iyileştirir’. ‘Doktor yıldız gibidir çünkü; hastalık kişiler için gece gibidir karanlıktır. Doktor bilgisiyle o karanlığı aydınlatır.’

Tablo 3: Bilgi kaynağı olarak doktor kategorisinde bulunan metaforların kodları, metaforları üreten öğrenci sayısı ve yüzdesi

Metafor kodu	Metafor adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	Yüzdesi (%)
7	ay	2	9,1
10	balon	1	4,5
15	deniz	4	18,2
21	fener	1	4,5
22	güneş	4	18,2
26	ışık	1	4,5
37	kitap	2	9,1
43	medyum	1	4,5
54	öğretmen	1	4,5
55	Balon (patlamayan)	1	4,5
60	sözlük	1	4,5
72	yıldız	3	13,6

Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor kategorisini oluşturan metaforların adı, kodu ve bu metaforları oluşturan öğrenci sayısı ve yüzdesi tablo 4’ de verilmektedir.

Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor kategorisinde toplam 21 adet metafor 35 öğrenci ile temsil edilmektedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar arasında en çok ilaç metaforu 10 öğrenci (%28,6) tarafından geliştirilmiştir. Diğer metaforların dağılımı birbirlerine yakın oranlardadır. ‘Doktor ilaç gibidir çünkü; dertlere derman olur’. ‘Doktor ilaç gibidir çünkü; kimse onunla karşılaşmak istemez ama o olmadan da iyileşemez’. ‘Doktor ilaç gibidir çünkü; şifaya vesile olur’. ‘Doktor ilaç gibidir çünkü; hastalıklarımızın çaresini bularak tedavi etmeye çalışır’.

Tablo 4: Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor kategorisinde bulunan metaforların kodları, metaforları üreten öğrenci sayısı ve yüzdesi

Metafor kodu	Metafor adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	Yüzdesi (%)
4	aracı	1	2,9
5	Aşı	2	5,7
8	Ayna	2	5,7
12	Bıçak	1	2,9
27	İğne	1	2,9
28	İlaç	10	28,6
30	İnsan mühendisi	1	2,9
33	Kasap	1	2,9
35	Kıyafet	1	2,9
41	Lokman	1	2,9
46	Merhem	3	8,6
47	Mesih	1	2,9
48	Mevlevi	1	2,9
52	Orman	1	2,9
59	Sarımsak	1	2,9
63	Şifacı	1	2,9
64	Tamirci	2	5,7
66	Terzi	1	2,9
67	Toprak	1	2,9
70	Vasıta	1	2,9

74	Yürüyen merdiven	1	2,9
----	------------------	---	-----

Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor kategorisini oluşturan metaforların adı, kodu ve bu metaforları oluşturan öğrenci sayısı ve yüzdesi tablo 5’de verilmektedir. Bu kategoride toplam 16 adet metafor 38 öğrenci tarafından geliştirilmiştir. Bu kategoriye oluşturan metaforlar arasında en çok anne metaforu 14 öğrenci (%36,8) tarafından belirtilirken, 2. sıradaki ağaç metaforu 7 öğrenci (% 18.4) tarafından yazılmıştır. ‘Doktor anne gibidir çünkü hastalarına şefkatle yaklaşır’. Doktor anne gibidir çünkü hastasına şefkatli, yardımsever ve yol gösterici olmalıdır’. ‘Doktor ağaç gibidir çünkü hastası için her türlü fedakarlığı yapar ve gölgesine alır’.

Tablo 5: Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor kategorisinde bulunan metaforların kodları, metaforları üreten öğrenci sayısı ve yüzdesi

Metafor kodu	Metafor adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	Yüzdesi (%)
1	ağaç	7	18,4
3	anne	14	36,8
9	Bahar	1	2,6
16	derman	1	2,6
17	Dost	1	2,6
18	Ebeveyn	1	2,6
19	Emektar	1	2,6
24	Hızır	2	5,3
34	Kaya	1	2,6
44	Melek	2	5,3
45	Merhamet	1	2,6
49	Mucize	1	2,6
56	Sabır taşı	1	2,6
69	Uzanan el	2	5,3
71	Yeni doğan bir	1	2,6

	çocuk		
73	Yumurtlayan tavuk	1	2,6

Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor kategorisini oluşturan metaforların adı, kodu ve bu metaforları oluşturan öğrenci sayısı ve yüzdesi tablo 6’de verilmektedir. Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor kategorisinde toplam 9 adet metafor 25 öğrenci ile temsil edilmektedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar arasında en çok su 7 öğrenci (%28), kahraman 6 öğrenci (% 24) ve tanrı 4 öğrenci (%16) tarafından geliştirilen metaforlardır. Doktor su gibidir çünkü nasıl su hayat kaynağı ise doktorda insanların hayat kaynağıdır’. Doktor kahraman gibidir çünkü doktorda kahramanlar gibi hayat kurtarır’. Doktor tanrı gibidir çünkü hayatınız onların ellerindedir’.

Tablo 6: Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor kategorisinde bulunan metaforların kodları, metaforları üreten öğrenci sayısı ve yüzdesi

Metafor kodu	Metafor adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	Yüzdesi (%)
14	Can simidi	2	8
23	Hava yastığı	1	4
32	Kahraman	6	24
38	Koroner damar	1	4
40	Kurtarıcı	1	4
51	Nefes	2	8
53	ot	1	4
61	su	7	28
65	tanrı	4	16

Meslek hayatı boyunca çok çalışan, yıpranan, kendisini sürekli yenileyen olarak doktor kategorisini oluşturan metaforların adı, kodu ve bu metaforları oluşturan öğrenci sayısı ve yüzdesi tablo 7 de verilmektedir. Bu kategoride toplam 16 adet metafor 22 öğrenci tarafından geliştirilmiştir. Bu kategoriyi oluşturan metaforlar arasında mum metaforu (4 öğrenci, %18.2)

ve amele metaforu (3 öğrenci, %13.6) bulunmaktadır. ‘Doktor mum gibidir çünkü insanlara yardım ederken kendini bitip tüketir’. Doktor amele gibidir çünkü hep çalışır’.

Tablo 7: Meslek hayatı boyunca çok çalışan, yıpranan, kendisini sürekli yenileyen olarak doktor kategorisinde bulunan metaforların kodları, metaforları üreten öğrenci sayısı ve yüzdesi			
Metafor kodu	Metafor adı	Metaforu yazan öğrenci	
		sayısı	Yüzdesi (%)
2	amele	3	13,6
6	Ateş	1	4,5
11	Bataklık	1	4,5
13	Bulut	1	4,5
20	Eşek	1	4,5
25	Hiperaktif çocuk	1	4,5
29	İnek	2	9
31	Kadavra	1	4,5
36	Kibrit	1	4,5
39	Köpek	1	4,5
42	Maratoncu	1	4,5
50	Mum	4	18,2
57	Sabun	1	4,5
58	Sanatçı	1	4,5
62	Şarkıcı	1	4,5
68	Tükenmez kalem	1	4,5

Anket değerlendirmeleri sonucunda öğrencilerin tıp fakültelerini seçme nedenlerinin başında İnsanlara yardımcı olmak (%22), iş garantisi olması (%17) ve kariyerli meslek olması (%15) gelmektedir. Diğer seçme nedenleri ve yüzdeleri tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin tıp fakültesini seçme nedenlerinin sayıları ve yüzdeleri	
Seçme nedenleri	Seçen öğrenci sayısı ve yüzdesi (%)

İş garantisi olduğu için	80 (17)
Maddi kazancı yeterli olacağı için	57 (12)
İnsanlara yararlı olmak için	101 (22)
İnsanları sevdiğim için	56 (12)
Hayalimdeki meslek olduğu için	55 (12)
Ailem istediği için	33 (7)
Kariyerli meslek olduğu için	69 (15)
Diğer	15 (3)

Öğrencilerin belirttikleri metaforlara göre cinsiyet dağılımlarını değerlendirdiğimizde; kız öğrencilerin Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor metaforunu ilk sırada seçtiğini, erkek öğrencilerin ise Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor metaforunu ilk sırada seçtiği görülmektedir (Tablo 9).

Tablo 9:Metaforların sınıflandırıldığı kategorilerdeki cinsiyet dağılımları		
Metaforların toplandığı kategoriler	Kategorilerde bulunan cinsiyet sayısı ve yüzdesi	
	Kız	erkek
Bilgi kaynağı olarak doktor	15 (16,7)	7 (13,5)
Hastalıklardan koruyucu ve tedavi edici olarak doktor	20 (22,2)	15 (28,8)
Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor	30 (33,3)	8 (15,4)
Hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak doktor	14 (15,6)	11 (21,2)
Meslek hayatı boyunca çok çalışan, yıpranan, kendisini sürekli yenileyen olarak doktor	11 (12,2)	11 (21,2)

TARTIŞMA

Pamukkale Üniversitesi Tıp fakültesinin misyonu fakültenin internet sayfasında; ‘Etik ve deontolojik kurallara bağlı, öğrenmeyi öğrenen, yeterli bilgi birikimine sahip, doğru tanı koyabilen, gerekli tedaviyi bulunduğu yerin imkanları ölçüsünde uygulayabilen, toplum sağlığını ve koruyucu hekimliği ön planda tutan, doğru iletişim kurabilen, kendini sürekli geliştirebilen, ekip çalışmasının önemini bilen, gerektiğinde lider rolü üstlenebilecek, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve yetkin hekimler yetiştirmektedir.’ olarak belirtilmiştir. Farklı fakültelerin internet sayfalarındaki açıklanan misyon tanımları incelendiğinde benzer tanımlamalarla karşılaşılmaktadır. Doktor adaylarının doktor kavramına ilişkin ürettikleri metaforların toplandığı kategorilerin tıp fakültesi misyonu ile örtüştüğü görülmektedir.

Öğrencilerin tıp fakültesini seçme nedenleri incelendiğinde ‘insanlara yararlı olmak için’ nedeni birinci sırada yer almaktadır. Öğrencilerimizin ürettikleri metaforların toplandığı kategorilerden ‘Sevgi, şefkat, ilgi, umut kaynağı, yardımsever, destekleyici ve güven sağlayıcı olarak doktor’ kategorisinin birinci sırada bulunması da fakülteyi seçme nedenlerini desteklemektedir.

Toplumsal olarak değerlendirildiğinde doktor; hastasına bilgi sağlayıcıdır, hastalıkları konusunda onu bilgisiyile aydınlatır, sorularına yanıt verir. Hastalıklara karşı koruyucu önlemler almak ve hastalıkları tedavi etmek yine doktorun temel görevleri arasında yer almaktadır. Öğrencilerde bu konuda metafor üreterek görev ve sorumluluklarının farkında olduklarını göstermişlerdir.

Metaforlar dikkatlice incelendiğinde doktora olağanüstü, insanüstü güçlerin metaforlar aracılığıyla yüklendiği gözlenmiştir. Bu güçlerin etkisi ile doktorların hayat kaynağı ve hayat kurtarıcı olarak görüldüğü gözlenmektedir. Bu metaforlar aslında doktorların yaptığı işin hastalar gözünden ne kadar önemli olduğunun vurgulanmasında önemlidir.

Tıp eğitimi uzun yorucu ve emek isteyen bir süreçtir. Ayrıca meslek hayatına atılan doktor bilgilerinin güncellemek ve kendini geliştirmek zorundadır. Meslek hayatı boyunca da çalışma şartları çoğu meslek dalına göre daha yıpratıcı ve yorucudur. Sağlık alanında yapılan metafor üretilen çalışmalarda da, araştırmalar çalışma şartları üzerine yoğunlaşmıştır (10). Daha eğitimlerinin başında olan öğrencilerin bu kapsamda doktor kavramını metaforlaştırmaları kendilerini bekleyen zorlu sürecin farkında olduklarını göstermektedir.

Doktor adaylarının metafor üretirken hastalarla empati yaptığı düşünülebilir. Çünkü hasta olarak doktordan beklenen kişisel özellikler sevgi ve şefkat dolu, sabırla hastasına açıklamalar yapan, karşılık beklemeden gece-gündüz yardım eden, hastasına güven veren ve her zaman

destek olan kişi olmasıdır. Ağır çalışma şartları altında dahi olsa doktordan bu davranış modeli beklenmektedir ve doktorun bu yönleriyle de topluma örnek olması önemlidir.

SONUÇ

Sonuç olarak bu araştırmanın bulgularının doktor adaylarının ürettikleri metaforların doktorun temel görevleri, meslek hayatının yoruculuğu ve insan olarak doktordan hasta gözüyle beklenen kişisel özelliklerin üzerinde yoğunlaştığı gözlenmiştir. Bundan sonraki çalışmalarda çeşitli metaforların Tıp eğitiminde ve mesleki kimliğin oluşturulmasında kullanılması düşünülebilir. Tıp fakültelerinin misyonu ile anket sonuçlarımızın örtüşmesi doktor adaylarının doktor olarak sorumluluklarının farkında olduklarını göstermesi açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

1. <http://tdkterim.gov.tr/bts/>
2. Oxford RL, Tomlinson S, Barcelos A, Harrington C, Lavine RZ, Saleh A ve Longhini A. Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System* 1998;26:3-50.
3. Yob IM. Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education* 2003;22:127-138.
4. Forceville C. The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics* 2002;34:1-14.
5. Çelikten M. Kültür ve öğretmen metaforları, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2006;21:269-283.
6. Bramald R, Hardman F ve Leat D. Initial teacher trainees and their views of teaching and learning. *Teaching and Teacher Education* 1995;11:23-31.
7. Saban A. Giriş düzeyindeki sınıf öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri dergisi* 2004;2:131-155.
8. Saban A, Koçbeker BN ve Saban A. Prospective teachers' conceptions of teaching and learning revealed through metaphor analysis. *Teaching and Teacher Education* 2007;17:123-139.
9. Goldstein LB. Becoming a teacher as a hero's journey: Using metaphor in preservice teacher education. *Teacher Education Quarterly* 2005;32:(1),7-24.
10. Krieger JL, Parrott RL, Nussbaum JF. Metaphor use and health literacy: a pilot study of strategies to explain randomization in cancer clinical trials. *J Health Commun* 2011;16(1):3-16.
11. Miles MB, Huberman AM. *Qualitative data analysis. An Expanded Sourcebook* Thousand Oaks, CA: Sage. 1994.